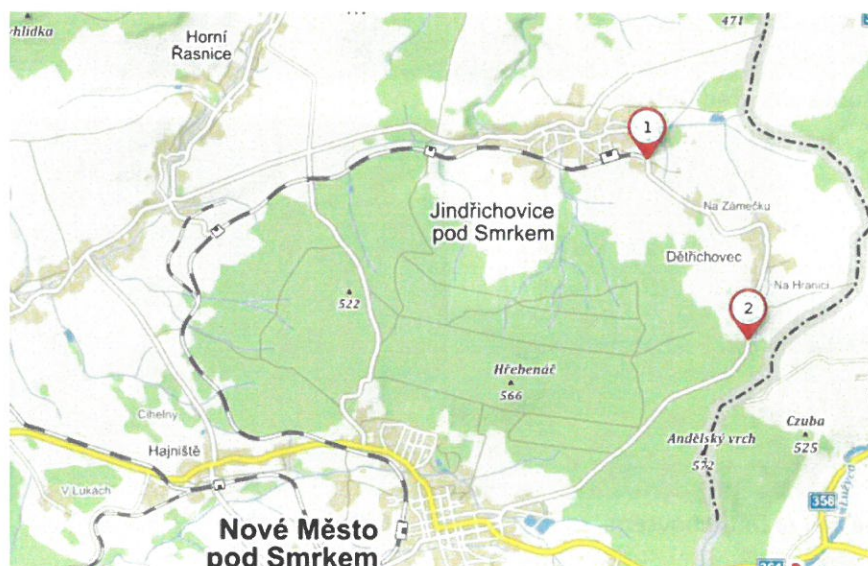

Přírodovědné posouzení aleje podél komunikace č. III/29110 z Jindřichovic pod Smrkem do Nového Města pod Smrkem

PŘEDMĚT HODNOCENÍ

Tato komunikace má několik úseků s rozdílným charakterem silniční zeleně. Celková délka je 6 km, délka posuzované části je pouze 2,8 km.

První úsek z Jindřichovic pod Smrkem do Dětřichovce je doprovázen nesouvislou alejí, která je tvořena převážně javory klenem a mléčem a později jasanem ztepilým (obr. 1-2), dále pak navazuje hrušňová alej (obr. 3-4). Za Dětřichovcem nejprve pokračuje alej jabloní a hrušní (obr. 5), která je před vstupem komunikace do lesního úseku vystřídána alejí dubů (obr. 6).

Obr. 1: Javorová alej na konci Jindřichovic.

Obr. 2: Jasanová alej vedoucí kolem kostela.

Obr. 3-4: Hrušňová alej před Dětřichovcem.

Obr. 5: Ovocná alej za Dětřichovcem.

Obr. 6: Dubová alej.

Cílem biologického posouzení je zjistit, zda se v aleji vyskytují zvláště chráněné druhy hmyzu a obratlovců, a navrhnout opatření k jejich zachování, která budou zohledněna při přípravě projektu rekonstrukce aleje.

METODIKA

monitoring hmyzu

- 1) Prohlídka všech dostupných dutin pro zjištění přítomnosti v dutinách žijících saproxylofágních druhů hmyzu (hledání dospělých jedinců popř. zbytků skeletu, larev a jejich trusu, podle kterého lze rovněž některé dutinové druhy hmyzu identifikovat).
- 2) Prohlídka a identifikace výletových otvorů ve kmenech pro zjištění přítomnosti zvláště chráněných druhů dřevokazného hmyzu.
- 3) Instalace 2 ks nárazových pastí v dubové aleji, kde nelze vyloučit výskyt zvláště chráněných druhů saproxylofágních brouků (především páchníka hnědého).

Obr. 7-8: Nárazové pasti v dubové aleji.

monitoring obratlovců

Aleje jsou často významným hnízdištěm některých skupin ptáků (sovy, šplhavci, lejsci ad.), místem rozmnožování, podzemních úkrytů i zimovišť řady druhů netopýrů. Na tyto skupiny byl zaměřen zoologický průzkum. Monitoring ptáků probíhal v květnu a červnu 2018, v červnu 2018 probíhal monitoring netopýrů pomocí detekčního přístroje Magenta Bat 5. Případný recentní výskyt význačných druhů byl zjišťován také v databázích a literatuře.

ZJIŠTĚNÉ DRUHY HMYZU

1) dubová alej

Prezentovaný přehled obsahuje údaje o výskytu saproxylických druhů brouků získané pomocí nárazových pastí. Pozn.: ČS = kategorie ohrožení druhů zařazených do Červeného seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017), tj. EN=ohrožený, VU=zranitelný, NT=téměř ohrožený. Vz.=vzácný druh, K= komentář k výskytu ohrožených druhů.

Čeleď (lat.)	Čeleď (česky)	Druh	ČS	K
Anthribidae	větevničkovití	<i>Tropideres albirostris</i> (Schaller, 1783)	NT	K1
Cerambycidae	tesaříkovití	<i>Clytus lama</i> Mulstant, 1847		
Cerambycidae	tesaříkovití	<i>Plagionotus detritus</i> (Linnaeus, 1758)	Vz.	K2
Cerambycidae	tesaříkovití	<i>Xylotrechus arvicola</i> (Olivier, 1795)	Vz.	K3
Eucnemidae	dřevomilovití	<i>Dromaeolus barnabita</i> (A. Villa et G.B.Villa, 1838)	VU	K4
Mycetophagidae	houbomilovití	<i>Mycetophagus decempunctatus</i> Fabricius, 1801	EN	K5
Mycetophagidae	houbomilovití	<i>Litargus connexus</i> (Fourcroy, 1785)		
Nitidulidae	lesknáčkovití	<i>Soronia grisea</i> (Linnaeus, 1758)		
Scolytidae	kůrovcovití	<i>Leperisinus orni</i> (Fuchs, 1906)		
Scolytidae	kůrovcovití	<i>Scolytus intricatus</i> (Ratzeburg, 1837)		
Staphylinidae	drabčíkovití	<i>Velleius dilatatus</i> Fabricius, 1787	VU	K6

K1: větevniček *Tropideres albirostris* (Schaller, 1783)-NT

Žije v kyselých doubravách nížin a pahorkatin. Vyvíjí se v různých listnatých dřevinách napadených houbami, nejčastěji v dubech, ale i v bucích, habrech a vrbách. Evropský druh, který je nejčastější ve střední Evropě, ČR vzácně.

K2: tesařík dubinový (*Plagionotus detritus*)-Vz.

Žije především na mohutných osvětlených dubech ve stromořadích, na hrázích rybníků nebo ve starých pastevních lesích. Larvy se vyvíjejí pod kůrou kmenů i silných větví odumírajících nebo čerstvě pokácených stromů. Řídce se vyskytující druh, v Libereckém kraji jen na několika lokalitách.

K3: tesařík *Xylotrechus arvicola*-Vz.

Žije v prosvětlených listnatých lesích, pastvinách, starých ovocných sadech a parcích. Larvy se vyvíjejí v odumřelém dřevě různých listnatých stromů, kmenů i větví, silných obvykle 8-20 cm. Vyskytuje se především v teplých oblastech středních a severních Čech a jižní Moravy. Býval velmi vzácný, ale vzhledem k ponechávání nezpracovaného nekvalitního dřeva v lesích a zahradách v minulých desetiletích se stal místy relativně častějším druhem.

K4: dřevomil *Dromaeolus barnabita*-VU

Larvy se vyvíjejí v odumřelých větvích o průměru cca 15 cm a ve kmenech, ve dřevě napadeném chorošovitými houbami (Polyporaceae). Většina larev se vyvíjí na jižní, teplejší straně stromů, speciálně v částech bez kůry. Výběr dřeva je závislý na mikroklimatu, především na vlhkostních parametrech. Optimální vlhkost vytváří vhodné podmínky pro růst dřevokazných hub, jejichž působením dochází k rozkladným procesům uvnitř dřeva a tím k vytvoření optimální dřevní konzistence pro vývoj larev. Tlející dřevo se vyznačuje měkkou, kompaktní konzistencí a nejčastěji šedobílou až bílou barvou. Dospělci přebývají v korunách stromů. V ČR vzácně nalézáný druh známý jen z několika lokalit. Vyskytuje se především v nížinách a předhůří v zachovalých lesních porostech (Vávra & Škorpík 2013).

K5: houbomil *Mycetophagus decempunctatus*-EN

Vyskytuje se velmi lokálně, v zachovalých světlých lesích v teplejších oblastech.

K6: drabčák sršňový-*Velleius dilatatus* Fabricius, 1787-VU

Žije v bezprostřední blízkosti sršňích hnízd, u pat starých stromů, v dutinách pod hnízdem apod., kde se živí zbytky sršňí potravy a dalšími organickými zbytky. Dravé larvy loví v substrátu larvy dvoukřídlého hmyzu, není vyloučena ani predace sršňích larev.

2) další úseky aleje

V dalších úsecích aleje žijí jen běžné dřevokazné druhy brouků, jako např. bělokazové (*Scolytus* sp.) a drtníci (*Xyleborus* sp.) na javoru v první zatačce za Jindřichovicemi (obr. 9-10).

Obr. 9-10

ZJIŠTĚNÉ DRUHY OBRATLOVCŮ

Ve stromech bylo zjištěno menší množství dutin vhodných pro ptáky či netopýry a to zejména v úseku od Dětrichovce k lesu směrem na Nové Město pod Smrkem.

Z netopýrů vázaných na stromy byl zjištěn netopýr hvízdavý (*Pipistrellus pipistrellus*) u lesa nad Dětrichovcem.

Zjištěné druhy ptáků vázaných přímo na alej, tj. na stromy a jejich podrost, jsou uvedeny v tabulce:

ČS – kategorie z Červeného seznamu obratlovců ČR (Chobot & Němec 2017): **EN** – ohrožený, **VU** – zranitelný, **NT** – téměř ohrožený.

CH – kategorie podle Vyhl. č. 395/1992 Sb.: **KO** – kriticky ohrožený, **SO** – silně ohrožený, **O** – ohrožený druh.

České jméno	Vědecké jméno	ČS	CH
brhlík lesní	<i>Sitta europaea</i>		
budníček menší	<i>Phylloscopus collybita</i>		
červenka obecná	<i>Erithacus rubecula</i>		
drozd kvíčala	<i>Turdus pilaris</i>		
drozd zpěvný	<i>Turdus philomelos</i>		
holub hřivnáč	<i>Columba palumbus</i>		
kos černý	<i>Turdus merula</i>		
pěnice černohlavá	<i>Sylvia atricapilla</i>		
pěnice hnědokřídlá	<i>Sylvia communis</i>		
pěnkava obecná	<i>Fringilla coelebs</i>		
stehlík obecný	<i>Carduelis carduelis</i>		
strakapoud velký	<i>Dendrocopos major</i>		
strnad obecný	<i>Emberiza citrinella</i>		
sýkora koňadra	<i>Parus major</i>		
sýkora modřinka	<i>Cyanistes caeruleus</i>		
špaček obecný	<i>Sturnus vulgaris</i>		
ťuhýk obecný	<i>Lanius collurio</i>	NT	O
zvonek zelený	<i>Carduelis chloris</i>		
žluna zelená	<i>Picus viridis</i>		

SOUHRN

V aleji nebyl zjištěn výskyt žádných zvláště chráněných (podle zákona č. 114/1992 Sb.) druhů hmyzu, žijí zde však čtyři ohrožené (Hejda et al. 2017) a další dva vzácné druhy brouků. Všechny tyto nálezy pocházejí z krátké dubové aleje mezi Dětrichovcem a Novým Městem pod Smrkem (obr. 6). Na stejném místě byl zaznamenán i výskyt zvláště chráněného netopýra hvízdavého.

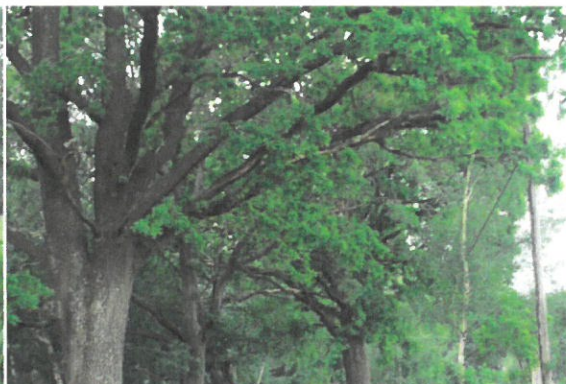
Dubovou alej lze označit za významný biotop saproxylofágních druhů brouků a za hnízdiště netopýrů. Jsou zde dva stromy s velkými dutinami (obr. 11-12), jeden strom s defektem po odlomené kosterní větvi (obr. 13), většina stromů má větší počet různě silných suchých větví (obr. 14). Všechny stromy by měly zůstat zachovány, resp. měla by být zajištěna jejich dlouhodobá stabilita zkrácením kosterních větví. Suché větve by měly být zkráceny, ale ne úplně odstraněny, protože jsou biotopem ohrožených druhů brouků (viz. výše).

Obr. 11-12

Obr. 13

Obr. 14

V celé aleji se nachází velké množství stromů s menšími či většími dutinami. Část z nich je ve špatném zdravotním stavu nebo jsou nestabilní, ty lze v rámci rekonstrukce aleje odstranit (např. stromy na obr. 15-18).

Obr. 15-16: Hrušeň před Dětřichovcem.

Obr. 17: Jabloň po levé straně za Dětřichovcem.

Obr. 18: Jasan s dutinou u paty naproti kostelu v Jindřichovicích.

Část stromů s dutinami je ale v relativně dobrém stavu a bylo by vhodné je zachovat, protože představují vhodný biotop pro hnízdění ptáků nebo netopýrů.

Obr. 19-20: Javor na konci Jindřichovic.

Obr. 21-22: Strom na konci jasanové aleje z Jindřichovic.

Obr. 23-24: První dvě hrušně na pravé straně za Dětrřichovcem.

LITERATURA

Hejda R., Farkač J. & Chobot K. [eds] 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky.

Bezobratlí. *Příroda*, Praha, 36: 1-612.

Chobot K. & Němec M. 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci.

Příroda, 34: 1-82.

Vávra J. & Škorpík M. 2013 Dřevomilovití brouci (Coleoptera, Eucnemidae) v Národním parku Podyjí a jeho blízkém okolí, s poznámkami k jejich bionomii. *Thayensia* 10: 53-90.

Vypracovali: Mgr. Richard Čtvrtečka PhD.

Mgr. Martin Pudil

Datum: 26.8.2018